

บทที่ 4

เทคนิคการถ่ายภาพทิวทัศน์

เทคนิคในการถ่ายภาพนั้นนับเป็นความรู้ที่จำเป็นอย่างยิ่งสำหรับการถ่ายภาพทิวทัศน์ เนื่องจากเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้ได้ภาพที่มีลักษณะตามที่ผู้ถ่ายต้องการ ซึ่งมีเทคนิคต่าง ๆ ที่นักถ่ายภาพทิวทัศน์ควรรู้ดังนี้

ความรู้พื้นฐานการกำหนดขนาดรูรับแสง

ดังได้กล่าวไปบ้างแล้วว่า ขนาดของรูรับแสงที่กว้างหรือแคบจะส่งผลให้ภาพมีความชัดตื้นมากกว่าภาพที่ถ่ายด้วยรูรับแสงที่แคบ เช่น หากเราถ่ายด้วยรูรับแสงกว้างแล้ว ภาพมีระยะเริ่มชัดตั้งแต่ที่ระยะห่างจากกล้อง 1 เมตร และสิ้นสุดที่ 2 เมตร การถ่ายด้วยรูรับแสงที่แคบลงก็จะทำให้ภาพมีระยะชัดที่ลึกขึ้น โดยอาจจะมีระยะเริ่มชัดตั้งแต่ที่ระยะห่างจากกล้องที่ 0.5 เมตร และสิ้นสุดที่ 3 เมตร เป็นต้น

ในการเลือกขนาดรูรับแสงนั้น นอกจากความรู้ดังย่อหน้าแรกแล้ว ยังมีสิ่งที่ควรรู้อีก คือ ขนาดรูรับแสงที่ให้ความคมชัดมากที่สุด เนื่องจากเลนส์ทุกตัวนั้นจะให้ภาพที่มีความคมชัดสูงสุดที่ขนาดรูรับแสงหนึ่งเท่านั้น

จากการผลการทดสอบที่มีอยู่ในนิตยสารต่างประเทศเกี่ยวกับเลนส์ในหลาย ๆ ทางยาวโฟกัสของหลาย ๆ บริษัทพบว่า เลนส์ 50 มม. ส่วนใหญ่จะให้คุณภาพความคมชัดสูงสุดที่เอฟ 5.6 ส่วนเลนส์ในทางความยาวโฟกัสอื่น ๆ นั้นจะมีคุณภาพความคมชัดสูงสุดที่เอฟ 8 ถึง เอฟ 11

ประกอบกับในการถ่ายภาพทิวทัศน์ มักจะเป็นการถ่ายเพื่อให้เห็นบรรยากาศกว้าง ๆ ซึ่งให้ความชัดลึกสูงอยู่แล้ว การใช้รูรับแสงแคบมาก ๆ เพื่อให้มีความชัดลึกสูงสุดจึงไม่จำเป็นมากนัก ดังนั้นในกรณีที่สามารถเลือกขนาดรูรับแสงได้หลายขนาดนั้น นักถ่ายภาพทิวทัศน์ที่ดีควรเลือกถ่ายด้วยขนาดรูรับแสงที่ให้ความคมชัดสูงสุดเป็นพื้นฐานเสมอ เพื่อให้ได้ภาพที่มีคุณภาพสูงสุด

อย่างไรก็ตาม เรื่องขนาดรูรับแสงที่ให้ความคมชัดสูงสุดว่า เลนส์ 50 มม. จะมีความคมชัดสูงสุดที่ เอฟ 5.6 หรือเลนส์ทางยาวโฟกัสอื่น ๆ จะมีความคมชัดสูงสุดที่ เอฟ 8 ถึง เอฟ 11 เป็นแต่เพียงค่าฐานนิยม(หรือค่าที่พบบ่อยครั้ง)ของเลนส์ส่วนใหญ่ ดังนั้นหากเป็นไปได้นักถ่ายภาพควรมีการศึกษาถึงข้อมูลเกี่ยวกับเลนส์ที่ตนเองใช้งานอยู่ เพื่อให้สามารถใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด โดยอาจจะศึกษาได้จากนิตยสารทั้งของไทยและต่างประเทศซึ่งมีการตีพิมพ์ผลการทดสอบของเลนส์อยู่เสมอ

ความรู้พื้นฐานการกำหนดความไวชัตเตอร์

ดังที่กล่าวไว้ว่า ในกรณีที่ถ่ายด้วยความไวชัตเตอร์ที่ต่ำกว่า $1/30$ วินาที หรือ ต่ำกว่า $1/$ ทาง

เสถียรภาพ ชัยยศ ศรีวรรณที่ กองบรรณาธิการนิตยสารโฟโตสแอนด์กราฟโฟ,

ยาวโฟกัสของเลนส์ วินาที ขณะถ่ายผู้ถ่ายจำเป็นต้องหยุดการเคลื่อนไหวของกล้องให้มีโอกาสในการเคลื่อนไหวน้อยที่สุด โดยวิธีที่ให้ความแน่นอนสูงสุดและใช้กันอยู่ในหมู่ช่างภาพทิวทัศน์ คือ การใช้ขาตั้งกล้องและสายลั่นชัตเตอร์

แต่ในการทำงานจริงจะการถ่ายโดยใช้ขาตั้งกล้องและสายลั่นชัตเตอร์อยู่ตลอดเวลา นั้น จะทำให้เสียเวลาในการทำงานมากเกินไป แม้จะทำให้แน่ใจได้ว่าจะได้ภาพที่ถ่ายโดยกล้องหยุดนิ่ง ซึ่งเป็นหลักพื้นฐานอย่างหนึ่งที่จะได้ภาพที่มีความคมชัดสูงสุดก็ตาม

ดังนั้นผู้ถ่ายจึงควรเลือกถ่ายด้วยความไวชัตเตอร์ 1/30 วินาทีและความไวชัตเตอร์ 1/ทางยาวโฟกัสของเลนส์ วินาที หรือสูงกว่าเสมอ หากการถ่ายดังกล่าวสามารถให้ภาพที่มีลักษณะเหมือนที่ต้องการ เพื่อให้การทำงานเป็นไปด้วยความรวดเร็วยิ่งขึ้น

อย่างไรก็ดี จากการได้ทดลองถ่ายภาพทิวทัศน์ในหลาย ๆ ลักษณะ ด้วยตนเองแล้วพบว่า มีหลายกรณีที่ต้องถ่ายด้วยความไวชัตเตอร์ต่ำและต้องใช้ตั้งกล้อง เช่น การถ่ายภาพน้ำตกเพื่อได้ภาพน้ำตกที่อ่อนไหว การถ่ายภาพแสงหลังพระอาทิตย์ตก การถ่ายภาพถ้ำ ซึ่งจะทำได้ภาพที่มีความสวยงามและจะกล่าวถึงรายละเอียดของการถ่ายในหัวข้อการถ่ายภาพแต่ละประเภทต่อไป

ความรู้พื้นฐานการเลือกจุดโฟกัส

ความรู้พื้นฐานสำคัญที่นำมาใช้ในการเลือกจุดโฟกัส คือ ความรู้เกี่ยวกับระยะความลึกของระยะชัดทั้งหมด² คือ "ขณะที่รูรับแสงเปิดและชัตเตอร์ทำงานนั้น จะมีปริมาณของแสงจำนวนหนึ่งเข้าไปในกล้องถ่ายรูป การปรับขนาดรูรับแสงและระยะที่ถ่ายให้สัมพันธ์กันอย่างถูกต้อง จะทำให้ภาพที่ถ่ายคมชัด มีภาพถ่ายเป็นอันมากที่บางภาพคมชัดทุกช่วงของภาพ แต่บางภาพนั้นมีความคมชัดเฉพาะบางช่วงหรือบางจุดเท่านั้น ทั้งนี้เพราะมีช่วงระยะชัดต่างกันนั่นเอง"

"ระยะความลึกของระยะชัดทั้งหมดภาพในภาพจะมีจุดๆหนึ่งที่ภาพมีความคมชัดมากที่สุด ถ้าความลึกของระยะชัดแบ่งเป็น 3 ส่วน โดยข้อเท็จจริงแล้วส่วนที่ภาพมีความคมชัดจะอยู่ในช่วงระยะ 1 ใน 3 ส่วนของด้านหน้าและอีก 2 ใน 3 ส่วนของด้านหลังของจุดที่ภาพมีความคมชัดมากที่สุด"

หรือถ้าจะอธิบายให้เข้าใจง่ายขึ้นก็ คือ ระยะชัดทั้งหมดจากจุดเริ่มถึงจุดสุดท้ายจะแบ่งเป็น 3 ส่วน โดยระยะโฟกัสหรือจุดที่ชัดที่สุดจะอยู่หลังจากจุดเริ่มชัดไปเป็นระยะทาง 1 ใน 3 ของระยะชัดทั้งหมด หรือ ระยะโฟกัสจะอยู่ก่อนจุดสิ้นสุดความชัดไปเป็นระยะทาง 2 ใน 3 ของระยะชัดทั้งหมด เช่น ถ้าระยะชัดเริ่มตั้งแต่ที่ระยะห่างจากกล้อง 4 เมตร และสิ้นสุดที่ระยะ 7 เมตรแล้ว จุด

²ร่วมศักดิ์ แก้วปลั่ง, รศ.เทคนิคการถ่ายภาพ.(กรุงเทพมหานคร : ห.จ.ก.แสงจันทร์การพิมพ์, 2531) หน้า 24.

โฟกัสจะอยู่ที่ระยะ 5 เมตร เนื่องจากระยะชัดทั้งหมด คือ $7 - 4 = 3$ เมตร ระยะ จุดโฟกัสจะอยู่หลังจุดที่ชัดที่สุดเป็นระยะทาง 1 ใน 3 ของระยะชัดทั้งหมด ซึ่งก็คือ 1 ใน 3 เมตร หรือ 1 เมตรนั่นเอง ดังนั้นเมื่อเอามาวกกับจุดเริ่ม ก็จะเท่ากับ $4 + 1 = 5$ หรืออยู่ก่อนจุดสุดท้ายเป็นระยะทาง 2 ใน 3 ของระยะชัดทั้งหมด ซึ่งก็คือ 2 ใน 3 เมตร หรือ 2 เมตร นั่นเอง ดังนั้นเมื่อเอามาลบกับจุดสุดท้าย ก็จะเท่ากับ $7 - 2 = 5$ เช่นเดียวกัน

ในการถ่ายจริงนั้นอาจจะทราบถึง ระยะที่ชัดที่สุด ระยะเริ่มชัดและระยะสุดท้ายที่ชัด ได้ด้วยการควบคุมตัวกระบอกเลนส์ ซึ่งเลนส์ทางยาวโฟกัสเดี่ยวส่วนใหญ่จะระบุบอกไว้ หรือ ในกล้องที่มีระบบตรวจระยะชัดลึก ก็สามารถทราบระยะชัดทั้งหมดได้ด้วยการกดปุ่มตรวจชัดลึก ซึ่งเลนส์จะปรับขนาดของรูรับแสงตามที่ตั้งไว้บนกระบอกเลนส์ ทำให้เห็นภาพที่มีความชัดลึกเช่นเดียวกับที่จะปรากฏบนแผ่นฟิล์ม

ซึ่งในการนำมาใช้กับการถ่ายภาพทิวทัศน์นั้นจะช่วยให้สามารถควบคุมให้ภาพมีระยะชัดตามต้องการได้ดี โดยเฉพาะในกรณีที่ระยะชัดลึกมีน้อยมากการเลือกระยะชัดให้ดีจะเป็นเรื่องที่สำคัญอย่างยิ่ง

สรุปพื้นฐานการกำหนดขนาดรูรับแสง ความไวชัตเตอร์ จุดโฟกัส

1. ถ้าเป็นไปได้ ควรเลือกความไวชัตเตอร์ที่สามารถถ่ายโดยไม่ต้องใช้ขาตั้งกล้อง เพื่อความรวดเร็วในการถ่าย

2. ถ้าไม่จำเป็นต้องควบคุมเรื่องความชัดลึกชัดเจนมากนักให้กำหนดขนาดรูรับแสงที่ให้คุณภาพสูงสุดเสมอ

3. การเลือกจุดโฟกัสควรเลือกโดยอาศัยความรู้เรื่องระยะชัดที่สุด จุดเริ่มชัดและจุดสุดท้ายที่ชัด เพื่อให้เลือกสิ่งที่ชัดในภาพได้ดียิ่งขึ้น

ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับเทคนิคการวัดแสง

ระบบการวัดแสงของกล้องที่นิยมใช้กันอยู่ในประเทศไทยนั้นมีด้วยกันอยู่ 4 ระบบ³ คือ ระบบวัดแสงเฉลี่ยหนักกลาง ระบบวัดแสงเฉพาะจุด ระบบวัดแสงเฉลี่ยทั้งภาพ ระบบวัดแสงแบบเฉลี่ยหนักจุดโฟกัส และทั้ง 4 ระบบสามารถนำมาใช้กับการถ่ายภาพทิวทัศน์ได้ดีด้วยเทคนิคการวัดแสงที่มีรายละเอียดการใช้งานที่เหมือนและต่างกันบ้าง

พื้นฐานความรู้สำคัญที่นำมาใช้ในการวัดแสงในการถ่ายภาพทิวทัศน์ก็คือ ลักษณะของแสงซึ่งแบ่งตามทิศทางของแสงอาทิตย์ใน 2 ลักษณะดังนี้ 1. ย้อนแสง 2. ตามแสง ซึ่งมีรายละเอียดของแต่ละลักษณะดังนี้

1. การถ่ายย้อนแสง คือ การถ่ายในลักษณะที่ผู้ถ่ายยืนหันหน้าเข้ารับแสงจากดวงอาทิตย์

³ ชัยยศ ศรีวรรณนท์, อ่างแล้ว.

การถ่ายลักษณะนี้ ท้องฟ้ากับทิวทัศน์จะมีความสว่างที่แตกต่างกันมาก จนทำให้ภาพที่ถ่ายจากสภาพแสงเช่นนี้จะไม่สามารถได้ภาพที่รายละเอียดของทิวทัศน์พร้อม ๆ กับท้องฟ้าที่มีสีส้มได้ โดยภาพที่ได้จะมี 2 แบบ คือ เห็นรายละเอียดของทิวทัศน์ท้องฟ้าเป็นสีขาว กับ เห็นเงาดำของทิวทัศน์ท้องฟ้ามีสีส้ม ซึ่งเกิดจากการวัดแสงในลักษณะที่ต่างกันดังนี้

การถ่ายในแบบที่เห็นรายละเอียดของทิวทัศน์และท้องฟ้าเป็นสีขาวนั้นระบบวัดแสงทั้ง 4 ระบบสามารถวัดแสงด้วยวิธีเดียวกัน คือ เลือกวัดที่ทิวทัศน์โดยไม่ให้ท้องฟ้าเข้ามาอยู่ในส่วนที่ทำหน้าที่วัดแสงของกล้องแล้วถ่ายตามที่วัดได้

การถ่ายแบบเห็นเงาดำของทิวทัศน์และท้องฟ้ามีสีส้มนั้น ระบบวัดแสงทั้ง 4 ระบบสามารถวัดแสงด้วยวิธีเดียวกัน คือ เลือกวัดที่ท้องฟ้าโดยไม่ให้ส่วนของทิวทัศน์เข้ามาอยู่ในส่วนที่ทำหน้าที่วัดแสงของกล้องแล้วถ่ายตามที่วัดได้

2.การถ่ายตามแสง คือ การถ่ายในลักษณะที่ผู้ถ่ายยืนหันหลังหรือหันข้างเข้ารับแสงอาทิตย์ ภาพที่ได้จากการถ่ายในลักษณะนี้จะได้ภาพที่เห็นรายละเอียดทั้งในส่วนของทิวทัศน์และสีส้มของท้องฟ้า ซึ่งระบบวัดแสงทั้ง 4 ระบบสามารถวัดแสงด้วยวิธีเดียวกัน คือ จัดภาพตามที่ต้องการถ่ายวัดแสงและถ่ายตามที่วัดได้ทันที

ความรู้พื้นฐานในการถ่ายคร่อม

การถ่ายคร่อมนับเป็นเทคนิคอย่างหนึ่งในการวัดแสง ทำได้โดยการถ่ายภาพในมุมมองเดียวกันมากกว่า 1 ภาพด้วยเปิดโอกาสให้แสงเข้าไปทำปฏิกิริยาบนแผ่นฟิล์มได้ไม่เท่ากัน เพื่อให้ได้ภาพที่มีมุมมองเดียวกันแต่มีโทนสีอ่อนเข้มต่างกัน โดยการเปิดโอกาสให้แสงเข้าไปมากกว่าจะทำให้ภาพมีโทนสีอ่อนลง น้อยกว่าจะทำให้ภาพมีโทนสีเข้มขึ้น และได้ภาพที่ดีที่สุดหรือตรงตามที่ต้องการมากที่สุดนำมาใช้งาน โดยการเปิดโอกาสให้แสงเข้าไปทำปฏิกิริยาบนฟิล์มได้ไม่เท่ากันนั้นทำได้โดยการคงขนาดรูรับแสงไว้และเปลี่ยนความไวชัตเตอร์ หรือคงความไวชัตเตอร์ไว้และเปลี่ยนขนาดรูรับแสง โดยการเปิดรูรับแสงกว้างขึ้นหรือการลดความไวชัตเตอร์ช้าลงจะทำให้แสงเข้าไปทำปฏิกิริยาบนแผ่นฟิล์มมากขึ้น และการลดขนาดรูรับแสงแคบลงหรือเพิ่มความไวชัตเตอร์จะทำให้แสงเข้าไปทำปฏิกิริยากับฟิล์มได้น้อยลง

การถ่ายคร่อมที่ได้นั้นภาพที่ได้ต้องมีคุณภาพในระดับที่สามารถนำมาใช้งานได้ทั้งหมดและได้ภาพที่มีโทนสีที่ดีที่สุดหนึ่งภาพ การถ่ายคร่อมลักษณะนี้จะอนุญาตให้แสงเข้าไปทำปฏิกิริยามากขึ้นหรือน้อยลงไม่เกิน 1/3 หรือ 1/2 สตอป โดยเรียกเป็นภาษาอังกฤษว่า fine tuning

เกี่ยวกับโทนสีที่ดีที่สุดนั้นก็เช่นเดียวกับการหาเกณฑ์ตัดสินว่าสวยหรือไม่สวย คือ ไม่มีกฎเกณฑ์ตายตัว ดังนั้นการเลือกถ่ายคร่อมในลักษณะที่จะให้ภาพมีโทนสีเข้มขึ้นหรืออ่อนลงจึงเป็นเรื่องของความนิยมส่วนตัวของผู้ถ่ายเอง

สรุปความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการวัดแสงและการถ่ายพร้อม

1. เลือกวัดแสงที่ส่วนที่ต้องการให้เห็นรายละเอียด เช่น วัดแสงที่ท้องฟ้าเมื่อต้องการให้ได้รายละเอียดสีส้มของท้องฟ้า

2. เลือกถ่ายพร้อมในลักษณะที่ภาพทุกภาพสามารถนำมาใช้งานได้ทั้งหมด และได้ภาพที่มีโทนสีดีที่สุดด้วย

เทคนิคการถ่ายภาพน้ำตก

ช่างภาพทิวทัศน์ผู้คร่ำหวอดกับวงการนิตยสารถ่ายภาพมานานกว่า 10 ปี ได้พูดถึงสภาพแสงกับการถ่ายภาพน้ำตกว่า⁴

"วันที่แดดจัด ๆ การถ่ายน้ำตกที่อยู่ในที่โล่งจะไม่เกิดปัญหาอะไร แต่น้ำตกส่วนใหญ่จะอยู่ในธรรมชาติ ที่มีต้นไม้ใบไม้มาก จะมีแสงลอดลงมาเป็นจุด ๆ กระจ่างกระจ่าง ทำให้เวลาถ่ายจะต้องดูก่อนว่าทิศไหนเป็นทิศตกวันตก ทิศไหนเป็นทิศตะวันออก แสงจะตกอย่างไรในช่วงไหน คะเนแสงล่องหน้า และจะเลือกถ่ายในสภาพที่ไม่มีแสงตกมากระทบ หรือเลือกถ่ายวันที่มีเมฆขาว ๆ จะทำให้มีแสงนุ่ม จะถ่ายน้ำตกได้สวยงามมาก จะได้รายละเอียดของหินดีมาก"

โดยหลังจากเลือกสภาพแสงที่เหมาะสมกับการถ่ายภาพน้ำตกได้แล้ว ในการถ่ายภาพน้ำตกนั้นจะมีเทคนิค 2 แบบ "อย่างแรกคือ จะถ่ายให้พลิวไหว จะต้องใช้ขาตั้งกล้อง กับการถ่ายด้วยความไวชัตเตอร์ช้า ตั้งแต่ 1/8 วินาที หรือช้ากว่า กับอีกอย่าง คือ จะถ่ายให้หยุดนิ่งน้ำแล้ว นำเกรงขามความไวชัตเตอร์ตั้งแต่ 1/30 วินาที หรือเร็วกว่า"

ส่วนการวัดแสงนั้นมีวิธีต่าง ๆ กันดังนี้

"อาจใช้วิธีวัดตรงป่า หรือท้องฟ้าหรือต้นไม้ใบไม้ก็ได้ ค่าแสงที่ได้จากท้องฟ้า หรือใบไม้จะให้ค่าแสงที่ใกล้เคียงกัน ยกเว้นฟ้าวันนั้น จะมีดี ถ้าจะให้ดีที่สุดควรเป็นท้องฟ้าที่ใกล้กับต้นไม้"⁵

หรือ"ใช้วิธีวัดที่น้ำและถ่ายได้ทันที จะได้น้ำที่มีรายละเอียด และใบไม้หรือสิ่งต่าง ๆ ที่อยู่รอบข้างก็ไม่มีปัญหาเรื่องรายละเอียดเช่นกัน"⁶

หรือในการวัดแสงในระบบเฉลี่ยหนักกลางอาจใช้วิธีหันส่วนกลางไปที่น้ำแล้วถ่ายตามค่าแสงที่วัดได้ทันที ในแบบเฉลี่ยหนักจุดโฟกัสให้ใช้วิธีโฟกัสที่น้ำแล้วถ่ายตามค่าแสงที่วัดได้ทันที ในแบบวัดเฉลี่ยทั้งภาพ ก็สามารถจัดมุมมองตามที่ต้องการและถ่ายตามค่าแสงที่วัดได้ทันที เนื่องจากค่าของแสงที่ได้จะใกล้เคียงกันมาก และถ้าหากจะถ่ายพร้อมอาจจะใช้วิธีเปิดรับแสงให้มากขึ้นประมาณ 1/3

⁴สัมภาษณ์ สุภชัย แพทย์ บรรณาธิการบริหารนิตยสารเอ็กซ์โพสิเจอร์, 15 มีนาคม 2537

⁵สัมภาษณ์ ขงยุทธ วิชาญนวัฒน์ กองบรรณาธิการนิตยสารฟิคเจอร์แอนด์อาร์ต, 16 กุมภาพันธ์ 2537

⁶สุภชัย แพทย์, อ่างแล้ว.

สตอปหรือ 1/2 สตอปก็ได้

เทคนิคการถ่ายภาพทุ่ง ป่า เขา

จากในเรื่องเทคนิคพื้นฐานการวัดแสงนั้นบอกให้ทราบว่าทิศทางของแสงอาทิตย์ทำให้เกิดการถ่ายภาพใน 2 แบบ คือ การถ่ายตามแสง และการกดถ่ายย้อนแสง ซึ่งมีลักษณะต่างกันดังนี้

การถ่ายตามแสงจะได้ภาพที่เห็นรายละเอียดของทิวทัศน์และเห็นรายละเอียดสีส้มของท้องฟ้า ซึ่งการวัดแสงโดยระบบวัดแสงเฉลี่ยหนักกลาง ระบบหนักจุดโฟกัส ระบบเฉลี่ยทั้งภาพ สามารถจัดภาพและถ่ายได้ทันที สำหรับระบบวัดแสงเฉพาะจุดให้ใช้วิธีวัดที่ท้องฟ้าและถ่ายได้ทันที

ส่วนการถ่ายย้อนแสงจะปรากฏภาพใน 2 ลักษณะ คือ เห็นรายละเอียดของทิวทัศน์และท้องฟ้าเป็นสีขาวซีด การวัดแสงให้ใช้วิธีวัดที่ทิวทัศน์ไม่ให้ส่วนของท้องฟ้ามีผลต่อการวัดแสงและถ่ายได้ทันที และถ้าจะถ่ายคร่อมอาจจะใช้วิธีเปิดรับแสงให้น้อยลงประมาณ 1/3 สตอป หรือ 1/2 สตอป กับเห็นเงาค่าของทิวทัศน์และเห็นรายละเอียดสีส้มของท้องฟ้า การวัดแสงให้ใช้วิธีวัดที่ท้องฟ้าโดยไม่ให้ส่วนของทิวทัศน์มีผลต่อการวัดแสงและถ่ายได้ทันที และหากจะถ่ายคร่อมอาจจะใช้วิธีเปิดรับแสงให้น้อยลงประมาณ 1/3 สตอป หรือ 1/2 สตอป

ในส่วนของการถ่ายทุ่งดอกไม้ให้ใช้วิธีวัดที่ดอกไม้ เนื่องจากดอกไม้จะเป็นส่วนที่ต้องการจะเน้นที่สุดในภาพ "โดยอาจจะถ่ายคร่อมให้เปิดรับแสงมากขึ้นหรือน้อยลงก็ได้ขึ้นอยู่กับโทนสีของดอกไม้ตามที่ต้องการ"⁷

เทคนิคการถ่ายภาพทะเล

มีวิธีการวัดแสงในหลายลักษณะดังนี้

"กรณีของทะเลจะคล้ายป่าเขา แต่จะมีที่เน้นอย่างหนึ่ง คือ เงาสะท้อนของน้ำ กับทรายที่จะทำให้ภาพเพี้ยนไป ถ้าเจอทรายขาวมาก ๆ ให้วัดที่ฟ้าหรือน้ำทะเลสีคราม ถ้าวัดที่ทรายฟ้าจะมีคทะเลจะมีค เหลือแต่ทรายสีเหลือง"หรือใช้วิธี "วัดแสงที่ทรายแล้วปรับให้รับแสงมากขึ้นอีกประมาณ 1/3 สตอปหรือ 1/2 สตอป ก็จะได้สีที่เข้มสวยดี"

"ส่วนกรณีที่ย้อนแสง ถ้าเป็นช่วงที่พระอาทิตย์ยังสูงอยู่พยายามอย่าย้อนมาก ย้อนซ้ายขวาพอได้ ถ้าย้อนตรง ต้องเป็นช่วงที่พระอาทิตย์ตกหรือขึ้น จะถ่ายให้เห็นเป็นริ้วแสง พลิวน้ำ ส่วนการวัดแสงสำหรับวัดแสงแบบเฉลี่ยหนักกลาง อาจใช้วิธีเลื่อนให้พระอาทิตย์อยู่นอกกรอบภาพโดยติดอยู่ที่กรอบและวัดแสงถ่ายได้ทันที หรือ ใช้จักษุมมองตามต้องการโดยให้ดวงอาทิตย์อยู่นอกวงกลมกลางภาพแล้วเปิดให้แสงเข้ามากขึ้นอีก 1 สตอป" หรือในส่วนของการวัดแสงเฉพาะจุดก็"อาจจะใช้วิธี

7.เพ็งอึ้ง.

วัดแสงที่สะท้อนน้ำ เพราะจะเฉลี่ยทั้งตัวน้ำสะท้อนแดดด้วย และควรชดเชยขึ้น 1 สตอป⁸

เทคนิคการถ่ายภาพดวงอาทิตย์

"ควรจะเป็นช่วงเช้าหรือช่วงเย็น เพราะแสงจะไม่สว่างจ้าจนเกินไป สามารถมองด้วยตาเปล่าได้" โดยการถ่ายภาพดวงอาทิตย์จะแบ่งเป็น 2 ระยะ คือ⁹ 1.ระยะที่ดวงอาทิตย์ลอยสูงเป็นดวงแสง กับ 2.ระยะที่ดวงอาทิตย์ใกล้ขอบฟ้าเป็นดวงกลม การถ่ายในทั้ง 2 ระยะ และมีรายละเอียดการวัดแสง และภาพที่ได้จะมีลักษณะต่างกัันดังนี้

1.ระยะที่ดวงอาทิตย์ลอยสูงไม่เป็นดวงกลม

"ถ้าเราใช้ระบบวัดแสงเฉพาะจุดวัดที่ดวงอาทิตย์ จะพบว่าค่าการสะท้อนแสงของดวงอาทิตย์ แปรผลมาก เพราะถ้าวัดที่ดวงอาทิตย์รอบ ๆ ดวงอาทิตย์จะมีคหหมด จะเหลือแค่ดวงอาทิตย์กลม ๆ เหมือน สปอตไลท์ ซึ่งถ้าถ่ายเฉพาะดวงอาทิตย์ลอยเค็ง ๆ อยู่อย่างเคียวก็ไม่ต้องถ่ายที่ไหนถ่ายที่บ้านก็ได้"

"เพื่อให้ได้รายละเอียดสีสันของส่วนอื่นด้วย โดยเฉพาะพระอาทิตย์คบนทะเล เพื่อให้ได้รายละเอียดของผิวน้ำและส่วนอื่น ค่าชดเชยแสงที่เหมาะสมจะอยู่ตั้งแต่ 1 สตอปครึ่ง ถึง 2 สตอป"¹⁰

ภาพที่ได้ก็จะมีลักษณะเป็นเงาค่าของทิวทัศน์กับสีสันของท้องฟ้าและดวงแสงของดวงอาทิตย์ซึ่งยังไม่เป็นดวงกลม ซึ่งการถ่ายลักษณะนี้สามารถใช้กับการวัดแสงระบบวัดแสงเฉลี่ยทั้งภาพ และเฉลี่ยหนักกลางด้วยวิธีเคียวกัน คือ ให้ดวงอาทิตย์อยู่กรอบภาพแต่อยู่นอกกรอบภาพและถ่ายตามแสงที่วัดได้ทันที

ส่วนกรณีที่ดวงอาทิตย์ใกล้ขอบฟ้า"การถ่ายไม่ต้องหวังรายละเอียดมากนัก เพราะสิ่งที่สำคัญที่สุดของภาพคือสีสัน แต่ถ้ามีอะไรสักอย่างไปอยู่ในภาพแล้วทำให้มีเรื่องรวามากขึ้น เช่น ต้นไม้ เรือ ซึ่งจะได้เป็นภาพเงาค่ากับสีสันของท้องฟ้าและอาทิตย์ดวงกลม ภาพที่ได้จะดูสวยมีอารมณ์"¹¹

วิธีการวัดแสงสำหรับระบบวัดแสงเฉพาะจุดก็เช่นเคียวกับระยะที่ดวงอาทิตย์ลอยสูง คือ วัดที่ดวงอาทิตย์และเปิดรับแสงให้มากขึ้น 1 สตอปครึ่ง ถึง 2 สตอป ส่วนการวัดแสงแบบเฉลี่ยหนักกลางจะใช้วิธีให้ดวงอาทิตย์เข้ามาอยู่ในกรอบภาพแต่อยู่นอกวงกลมกลางภาพวัดแสงและถ่ายได้ทันที ส่วนการวัดแสงแบบเฉลี่ยทั้งภาพให้ใช้วิธีให้ดวงอาทิตย์เข้ามาอยู่ในภาพวัดแสงและเปิดให้แสงเข้ามาเพิ่มขึ้นประมาณ 1/3 สตอปแล้วถ่ายได้ทันที

⁸ขงยุทธ วิชาญนุวัฒน์,อ้างแล้ว.

⁹ชัยยศ ศรีวรรณนท์,อ้างแล้ว.

¹⁰ศุภชัย แพเทพย์,อ้างแล้ว

¹¹เพ็งอ้าง

การถ่ายภาพแสงก่อนพระอาทิตย์ขึ้นและหลังพระอาทิตย์ตก

"สมัยก่อนมีช่างภาพน้อยคนมากที่จะถ่ายเพราะส่วนใหญ่พอพระอาทิตย์ตกก็จะกลับบ้านกันแล้ว แต่จริง ๆ แล้วหลังดวงอาทิตย์ตกที่ยอดคอกหรือทะเล ถ้าเป็นวันที่ฟ้าโปร่งมีเมฆขาวเป็นริ้ว ๆ แล้วจะได้ภาพที่สวยงาม การวัดแสงจะวัดพอดีที่ส่วนที่สว่างที่สุดของท้องฟ้าหรือเปิดรับแสงน้อยลงประมาณ 1/3 สตอป แต่บางครั้งก็ต้องคำนวณค่าแสงเอาเอง เพราะกล้องบางตัวเครื่องวัดแสงจะมีค่าอีวี ไม่ต่ำมาก ทำให้ไม่สามารถวัดแสงในสภาพน้อยในช่วงแสงหลังพระอาทิตย์ตก หรืออาทิตย์ขึ้นได้ โดยอาจจะเป็น 15 วินาที 8 วินาที จะอยู่ในช่วงนี้"

"ภาพที่ได้ส่วนใหญ่จะเป็นแสงสีช่วงก่อนพระอาทิตย์ขึ้นหรือหลังพระอาทิตย์ตก ซึ่งจะมีสีจากเหลือง ไปส้ม แดง ม่วง ฟ้า กับเงาค่าของทิวทัศน์ ซึ่งเป็นภาพที่ให้อารมณ์ความรู้สึกที่ดีมาก"¹²

เทคนิคการถ่ายภาพหมอก

จะคล้ายกับการถ่ายภาพน้ำตก การวัดแสงเฉพาะจุดก็จะใช้วิธีวัดแสงไปในส่วนที่สว่างที่สุดคือ หมอก แล้วถ่ายทันทีหรืออาจจะชดเชยให้เปิดรับแสงมากขึ้นประมาณ 1/3 สตอป ก็จะได้ภาพที่ดี ซึ่งก็สามารถนำมาใช้เป็นความรู้พื้นฐานในการถ่ายด้วยระบบวัดแสงเฉลี่ยหนักกลาง หรือเฉลี่ยทั้งภาพระบบเฉลี่ยหนักจุดโฟกัสได้ดี คือ เลือกวัดแสงในลักษณะที่ให้ค่าแสงสูงสุดและถ่ายได้ทันที เพราะจะให้ค่าจากการวัดแสงที่ใกล้เคียงกันมาก ภาพที่ได้จะอยู่ในขั้นใช้ได้ทุกภาพ แต่ผู้ถ่ายควรจะศึกษาเองเพิ่มเติมว่าควรถ่ายคร่อมในลักษณะใดเพื่อให้ได้ภาพที่มีคุณภาพสูงสุดตามความต้องการของผู้ถ่ายเอง

เทคนิคการถ่ายภาพฝน

"จะให้เห็นเด่นชัดที่สุดต้องหาจากหน้าให้ดี เช่น จากหน้าเป็นผิวน้ำ หรือพื้น ส่วนในกรณีที่ต้องการให้เห็นบรรยากาศทั่ว ๆ ตอนฝนตกหนัก ภาพที่ได้จะมีสีลดหลั่นกันไป สิ่งที่อยู่ใกล้จะมีสีสนับกคิส่วนที่อยู่ไกลจะมีสีอ่อนลงเรื่อยๆจนกระทั่งกลายเป็นสีขาว ลักษณะจะคล้ายหมอกจนแยกไม่ออกเพราะแสงขณะฝนตกจะน้อย ความไวชัตเตอร์ที่ใช้ในการถ่ายจึงต้องช้าตามไปด้วย จนไม่เร็วพอจะหยุดเม็ดฝนได้"¹³

เทคนิคการถ่ายภาพรุ้ง

สิ่งที่ควรหลีกเลี่ยงคือฟิลเตอร์โพลารไรซ์ เนื่องจากฟิลเตอร์ชนิดนี้จะทำหน้าที่ตัดแสงสะท้อนซึ่งแสงสะท้อนนี้เองที่ทำให้เกิดรุ้ง ดังนั้นการใช้ฟิลเตอร์โพลารไรซ์จะทำให้รุ้งหายไป

วิธีวัดแสง ก็ใช้วิธีเหมือนในขณะที่ไม่มีรุ้งแล้วปรับให้รับแสงน้อยลงกว่าที่วัดได้ประมาณ 1/2 หรือ 1 สตอป เพราะรุ้งจะเกิดขึ้นหลังจากฝนตก ซึ่งท้องฟ้าจะมีสีเข้มมากอยู่แล้ว"

12.เพ็งอ้อ.

13.เพ็งอ้อ.

เทคนิคการถ่ายภาพดำ

การถ่ายภาพดำจะมีใน 2 ลักษณะ คือ ดำที่มีแสง กับดำที่ไม่มีแสง โดยมีรายละเอียดในการถ่ายภาพดังนี้

ในส่วนของดำที่มีแสงซึ่งไม่ว่าเป็นแสงจากดวงอาทิตย์หรือแสงจากหลอดไฟบ้านแบบยาวซึ่งมีผลให้ภาพเป็นสีเขียว ในการถ่ายภาพให้ใช้เครื่องวัดแสงเฉพาะจุดวิธีวัดแสงไปที่ส่วนของดำที่รับแสงเข้าไปมากที่สุดและถ่ายได้ทันที หากใช้เครื่องวัดแสงเฉลี่ยหรือวัดแสงเฉลี่ยหน้ากกลางหรือเฉลี่ยหน้าจุดโฟกัสก็ใช้วิธีหันกล้องไปในส่วนที่ใดรับแสงวัดแสงและถ่ายได้ทันทีเช่นเดียวกัน โดยภาพในส่วนที่รับแสงจากดวงอาทิตย์จะมีสีส้มคล้ายจริง แต่ในส่วนที่เป็นหลอดไฟบ้านแบบยาวจะให้ภาพที่ออกมาในโทนสีเขียว ซึ่งเป็นสีที่แปลกตาและสวยงาม ไปอีกลักษณะหนึ่ง

ในส่วนดำที่ไม่มีแสงนั้น"จะต้องพึ่งพาแฟลชหรือตะเกียงเป็นหลัก โดยจะใช้วิธีตั้งกล้องไว้กับขาตั้งกล้องและกดชัตเตอร์ไว้ จากนั้นถ้าใช้แฟลชก็ใช้วิธีเดินไปเปิดแฟลชใส่ผนังดำ โดยคำนวณตามตารางที่กำหนดไว้หลังแฟลชและเปิดให้รับแสงมากกว่าที่ระบุไว้ประมาณ 1 สตอป เนื่องจากผนังดำจะมีการสะท้อนแสงได้น้อย ส่วนทิศทางของการหันแฟลชก็พยายามให้แสงเข้าจากด้านข้างเพื่อให้เห็นมิติของดำได้ชัดเจนยิ่งขึ้น"

"กรณีการใช้ตะเกียงก็ใช้การวัดแสงธรรมดา ตะเกียงตัวหนึ่งจะวางไว้ในลักษณะที่แสงเข้าจากด้านข้างเพื่อให้เห็นมิติของดำได้ชัดเจน และจะถือตะเกียงอีกตัวหนึ่งแกว่งไปมา เพื่อให้แสงตกไปยังส่วนของดำที่มีค เพื่อให้เห็นค่าไม้ที่บจะทำให้ภาพดูแข็งเกินไป"¹⁴

สรุป

1. จากความรู้เกี่ยวกับเทคนิคการถ่ายภาพลักษณะต่าง ๆ จะเห็นว่า การถ่ายภาพประเภทเดียวกันนั้น สามารถเลือกจุดวัดแสงได้หลายวิธี เช่น การถ่ายภาพทะเลเราอาจจะเลือกวัดแสงที่น้ำทะเลสีคราม หรือที่ทรายแล้วเปิดรับแสงให้มากขึ้นอีก 1 สตอป เป็นต้น ซึ่งจะมีวิธีแตกต่างกันไปตามความชำนาญที่เกิดจากการทดลองกับอุปกรณ์ของผู้ถ่ายแต่ละคน

ดังนั้นนักถ่ายภาพที่ดีจึงอาจจะไม่จำเป็นต้องรู้เทคนิคการวัดแสงในทุกประเภท แต่ควรจะมีการทดลองกับการวัดแสงด้วยวิธีใดวิธีหนึ่งที่เหมาะสมกับอุปกรณ์ของตัวเอง เพื่อให้เกิดความชำนาญและสามารถนำมาใช้งานได้ก็ถือว่าเพียงพอแล้ว

2. การถ่ายคร่อมแบบ confine tuning ซึ่งก็คือการถ่ายคร่อมโดยเปิดค่าแสงให้แตกต่างกันไม่เกิน 1/3 หรือ 1/2 สตอปนั้น เป็นเรื่องที่นักถ่ายภาพที่ดีควรจะทดลองทำด้วยตนเอง เพื่อให้ได้โทนสีของภาพที่ดีที่สุดตามความรู้สึกของผู้ถ่ายเอง และจดจำไว้ว่าควรถ่ายคร่อมในลักษณะใด

¹⁴ขงยุทธ วิชาญนุวัฒน์, อ่างแล้ว.